

the blessing that incorporates the concept of all the middle blessings, and the last three

blessings, and he will then have fulfilled his obligation.

VAYAKHEL FOR WEDNESDAY

ויקהל ליום רביעי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת ששה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבאה

טז את ו מזבחה העלה ואת מכבד הנחשת
 אשר לו את בנדיו ואת כל פליו את
 הפיר ואת פנו: יז את קלעי החצר את
 עמדיו ואת אדניה ואת מסד שער החצר:
 יח את יתדת המשכן ואת יתדת החצר
 ואת מיתריהם: יט את בגדי השרד לשרת

טז ית מדבחה דעלתא וית סרדא דנחשא דיליה ית אריחיהו וית כל מנוהי ית כיורא וית בסיסיה: יז ית סרדי דרתא ית עמודיהו וית סמכהא וית פרסא דתרע דרתא: יח ית ספי משכנא וית סכי דרתא וית אטוניהון: יט ית לבושי שמושא לשמשא בקודשא ית לבושי קודשא

(16) The burnt-offering Altar with its copper grating, its rods and all of its vessels; the Laver with its base; (17) The lacework curtains of the Courtyard, its pillars, its sockets, and the Veil for the entrance to the Courtyard; (18) The stakes of the Sanctuary and the stakes of the Courtyard, and their ropes; (19) The laced coverings for holy use; the holy garments for Aharon the priest

RASHI

רש"י

(17) את עמדיו ואת אדניה — [meaning, “its pillars, its sockets” — however, while both terms (“its”) are referring to the Courtyard, the pronominal suffix of עמדיו is masculine, while that of אדניה is feminine.] Here we see the Courtyard being referred to in the masculine and the feminine. Likewise, there are many words [that can take on both genders]. And the Veil for the entrance

(יז) את עמדיו ואת אדניה. הרי חצר קרוי כאן לשון זכר ולשון נקבה וכן דברים הרבה: ואת מסד שער החצר. וילון פרוש לצד המזרח עשרים אמה אמצעיות של רוחב החצר שהיה חמשים רחב וסתומין הימנו לצד צפון ט"ו אמה וכן לדרום שנאמר וחמש עשרה אמה קלעים לכתף: (יח) יתדת. לתקוע ולקשור בהם סופי היקיעות בארץ שלא ינועו ברוח: מיתריהם. הכלים לקשור:

to the Courtyard — [This was not the Veil at the Sanctuary entrance mentioned in verse 15 above, but rather,] the curtain [of wool and linen (see verse 27:16)] which was spread out on the eastern flank of [the Courtyard, veiling] the central twenty cubits of the Courtyard's width, which was [altogether] fifty cubits wide— of which fifteen cubits was closed off at the northern side [of this eastern flank, by lace curtains attached to pillars (see verses 27:13-15)], and similarly [fifteen cubits closed off] at the southern side, as the verse says (27:14-15), “Fifteen cubits of lacework curtains for one shoulder [... And for the other shoulder, fifteen (cubits' worth) of lacework curtains].” (18) יתדת — The edges of the [Sanctuary and Courtyard] sheets were tied onto these stakes, which were inserted into the ground, in order to prevent the sheets from flapping in the wind. מיתריהם — [These were] ropes with which to

לְאַהֲרֹן כְּהֵנָּא וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוֹהֵי
לְשִׁמְשָׁא: כ וַיִּצְאוּ כָל כְּנֹשְׂתָא
דְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן קֶדֶם מֹשֶׁה:
כא וְאִתּוֹ כָּל גְּבֵר דְּאִתְרַעֵי
לְבֵיה וְכָל דֵּי אֲשַׁלְּמֵת רוּחִיה
יְתִיָּה אִיתִיאוּ יֵת אֲפֻרְשׁוּתָא
קֶדֶם יי לְעֵבִידֵת מִשְׁכַּן זְמַנָּא
וְלִכְל פְּלִחְנִיה וְלְלְבוּשֵׁי
קוּדְשָׁא:

בְּקֹדֶשׁ אֶת־בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן
וְאֶת־בְּגָדֵי בְנָיו לְכַהֵן: כ וַיִּצְאוּ כָל־עַדֵּת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה: שני כא וַיָּבִיאוּ
כָּל־אִישׁ אִשׁ־נִשְׂאוֹ לְבוֹ וְכָל־אִשֶׁר נָדְבָה
רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת־תְּרוּמַת יְדוּהָ
לְמַלְאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְלִכְל־עֲבֹדֹתָו
וּלְבְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:

and his son's garments, with which to serve. (20) The entire community of the Children of Israel then left Moshe's presence. (21) And every man whose heart inspired him, came; and everyone who was of generous spirit, brought the donation to the Lord for making the Tent of Appointment and for all [that was needed for] its Service, and for the holy garments.

RASHI

רש"י

tie [up the sheets to the stakes (see preceding Rashi)]. (19) בגדי השרד — [These were laced fabrics used] to cover the Holy Ark, the Table, the Menorah and the Altars, when [the Sanctuary was] dismantled [in preparation] for travelling on [to the next encampment].

(יט) בְּגָדֵי הַשְּׂרָד. לְכֶסֶת אֶת הָאָרוֹן וְהַשְּׁלֶחֶן וְהַמְּנֹרָה וְהַמִּזְבְּחֹת בְּשַׁעַת סְלוֹק מִסְּעוֹת:

PROPHETS I Kings 7

נביאים מלכים א פרק ז

כח וַדִּין עוֹבֵד בְּסִיסְיָא גְּדַנְפִין
לְהוֹן וְגְדַנְפִין בֵּין שְׁלִיבֵי־אֵ:
כט וְעַל גְּדַנְפֵי־אֵ דְבֵין שְׁלִיבֵי־אֵ
צִיּוֹר אַרְיֹן תּוֹרִין וְכְרוּבִין וְעַל

כח וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּכֻנָּה מִסְגֵּרֹת לָהֶם וּמִסְגֵּרֹת בֵּין
הַשְּׁלִבִים: כט וְעַל־הַמְּסֻגְרוֹת אֲשֶׁר ׀ בֵּין הַשְּׁלִבִים
אַרְיֹת ׀ בְּקָר וְכְרוּבִים וְעַל־הַשְּׁלִבִים כֵּן מִמְעַל

(28) And the work of the bases was in this manner; they had frames [spanning between the wheels], and [above the frames were] casings that [surrounded panel strips and] were between the panel strips; (29) And on the casings that were between the panel strips were [decorated] lions, oxen, and cherubim; and upon the panel strips there was a seat above [in which was placed a basin]; and

RASHI

רש"י

(28) **And casings** — *they were like planks (see full Rashi). Panels* — *like rungs [of a ladder]. (29) And on the casings* — *were decorated with forms of lions, forms of oxen and cherubim. A seat* — *a seat to place the basin on top of. ליות* — *[wreaths] in the*

(כח) וּמִסְגֵּרֹת. כַּמִּין טְבֵּלֵאֲוֹת: הַשְּׁלִבִים. כַּמִּין שְׁלִיבוֹת: (כט) וְעַל הַמְּסֻגְרוֹת וכו'. הֵיוּ מְצוּיֵרוֹת צוּרוֹת אַרְיֹת וּבְקָרִים וְכְרוּבִים: כֵּן. בוּ בְּסִיס לְהוֹשִׁיב הַכִּיּוֹר עָלָיו: לִיּוֹת. כַּמִּין זָכָר וּנְקֵבָה מְחוּבְּרוֹת זֶה בָּזֶה: מַעֲשֵׂה מוֹרֵד. רִידוּד טַס דָּק:

form of a male and female together. מועשה מורד — i.e., hammered thin plates.

שְׁלִיבֵיָא כְּנֵתָא מְלַעִיל וּמְלָרַע
 לְאַרְיֹון וּלְתוֹרִין מְדַבֵּק עוֹבֵד
 כְּבוֹשׁ: ל וְאַרְבַּעַה גְּלַגְלֵי
 נְחֹשָׁא לְבַסִּיסָא חָדָא וְנִסְרִין
 דְּנַחֲשׁ וְאַרְבַּע זְוִיָּתִיהַּ כְּתַפִּין
 לְהוֹן מְלָרַע לְכִיּוֹרָא כְּתַפִּין
 מְתַכִּין כְּכַבֵּשׁ עוֹבֵד דְּבוּק:
 לֹא וּפּוּמִיָּהּ מְגִיּוֹ לְקַרְנֹתֵיהוֹן
 וּלְעֵלָא בְּאַמְתָּא וּפּוּמִיָּהּ סְגֻלָּל
 עוֹבֵד כְּנֵתָא אַמְתָּא וּפְלַגוֹת
 אַמְתָּא וְאַף עַל פּוּמִיָּהּ קְלִיעִין
 וְגַדְנִפְיָהוֹן מְרַבְעִין וְלֹא
 סְגֻלָּלִין: לֵב וְאַרְבַּעַה גְּלַגְלֵיָא
 לְמְלָרַע לְגַדְנִפְיָא וְאַשְׁדַּת
 גְּלַגְלֵיָא בְּבַסִּיסָא וּרְמִיָּהּ דְּגֻלְגֻל חָדָא אַמְתָּא: לֵג וְעוֹבֵד גְּלַגְלֵיָא כְּעוֹבֵד גְּלַגְלֵי מְרַכַּבַת
 יְקָרָא אֲשַׁדְתֵּיהוֹן וּגְבִיָּהוֹן וְחוּפִיָּהוֹן וְכַבּוּשִׁיָּהוֹן כְּלָא מְתָדַ:

וּמִתַּחַת לְאַרְיֹות וּלְבָקָר לִיּוֹת מַעֲשֵׂה מוֹרֵד:
 ל וְאַרְבַּעַה אֹפְנֵי נַחֲשָׁת לְמַכּוֹנָה הָאֶחָת וְסַרְנֵי
 נַחֲשָׁת וְאַרְבַּעַה פְּעַמְתָּיו כְּתַפַּת לָהֶם מִתַּחַת לְכִיּוֹר
 הַכְּתַפַּת יִצְקוֹת מַעֲבָר אִישׁ לִיּוֹת: לֹא וּפִיָּהוּ מִבֵּית
 לְכַתְּרַת וּמַעֲלָה בְּאִמָּהּ וּפִיָּהּ עֲגָל מַעֲשֵׂה־כֵן אִמָּהּ
 וְחֲצֵי הָאִמָּהּ וְגַם־עַל־פִּיהָ מְקַלְעוֹת וּמְסַגְרֵתֵיהֶם
 מְרַבְעוֹת לֹא עֲגָלוֹת: לֵב וְאַרְבַּעַת הָאֹפְנִים לְמִתַּחַת
 לְמַסְגְּרוֹת וַיְדוֹת הָאֹפְנִים בְּמַכּוֹנָה וְקוֹמַת הָאֹפֶן
 הָאֶחָד אִמָּה וְחֲצֵי הָאִמָּה: לֵג וּמַעֲשֵׂה הָאֹפְנִים
 כְּמַעֲשֵׂה אֹפֶן הַמְרַכְבָּה יְדוֹתֵם וּגְבִיָּהֶם וְחֲשִׁיקֵיהֶם
 וְחֲשִׁרֵיהֶם הִכָּל מוֹצֵק:

beneath the lions and oxen were wreaths of thin work. (30) And each base had four copper wheels, and [in between the casings above were] boards of copper [serving as the inner frame of the wagon]; and its four corners [i.e., of the seat covering the top] had [supporting] shoulders [sitting on top of the copper boards underneath, which supported the weight of the basin]; under the basin were the [supporting] shoulders molten, at the side of each were wreaths. (31) And its mouth [i.e., of the circular rim of the seat which was inserted] inside [the matching circular cavity of] the roof of the [wagon] base extended above [the roof of the base] a cubit; and the [rim of the] mouth [of the circular cavity in the roof was also half a cubit high and] was round according to the work of the seat, [its diameter] a cubit and a half; and also upon its [half cubit high rimmed] mouth were engravings, and their frames [i.e., the bottom frame of the wagon], were square, not round [only the top half cubit was round]. (32) And under the frames were four wheels; and the axletrees of the wheels were in the base; and the height of a wheel was a cubit and half. (33) And the wheels were like chariot wheels; their axles, and their holes [into which were inserted the axles] and their rims, and their spokes, were all cast.

RASHI

(30) **וְסַרְנֵי** — *i.e., boards. And its four corners — of the seat. At the side of each were wreaths — i.e., at the side of each shoulder there was a male and female decorated together.* (31) **וְחֲשִׁיקֵיהֶם** — *i.e., of the seat protruded from the mouth of the base roof.* (32) **וַיְדוֹת הָאֹפְנִים** — *this is the wood [beam] inserted into the wheels [i.e., the axle].* **וּמַעֲשֵׂה הָאֹפֶן** — *it was cast with one pouring.* (33) **וְחֲשִׁיקֵיהֶם** — *the enclosure*

רש"י
 (ל) וְסַרְנֵי. וְנִסְרִים: וְאַרְבַּעַה פְּעַמְתָּיו. שֵׁל בֵּן:
 מַעֲבָר אִישׁ לִיּוֹת. מִצַּד כָּל אֶחָד מִן הַכּוֹתְרוֹת הָיוּ
 לִיּוֹת מְצוּיָרוֹת: (לא) וּפִיָּהּ. שֵׁל בֵּן יוֹצֵא מִתּוֹךְ פִּיהָ
 שֵׁל כּוֹתְרוֹת (לֵב) וַיְדוֹת הָאֹפְנִים. הִיא עֵץ הַתְּחוּב
 בְּאֹפְנִים: בְּמַכּוֹנָה. מְצוּקִים בְּיַצִּיקָה אֶחָת:

RASHI

around [i.e., the rim]. וחשריהם — the arms of the wheel [for the spokes].

רש"י (לג) וחשקיהם. עיגולים סביב: וחשריהם. זרועות האופנים:

Writings Mishlei 20

כתובים משלי פרק כ

ח מִלְךָ דִּיּוֹב עַל כּוֹרְסֵיָא
 דְּדִינָא מִפּוֹר מִן קְדְמוּהֵי כְּלִהוֹן
 בִּישְׂתָּא: ט מִן דְּיִמַר זָפִי הוּא
 לְבִי וְאִדְכֵּיית מַחוּבְתֵי:
 י מִתְקֵלָא וּמִתְקֵלָא כִּילָא
 וְכִילָא מִרְחֵקֵי אֲנוּן קְדָם אֱלֹהֵא
 אִף תְּרוּיְהוֹן: יא אוּף בְּעוּבְדוּהֵי
 מִתְיַדַע טְלֵיא אִין דְּכִי וְאִין
 תְּרִיצֵן עוּבְדוּהֵי: יב אֲדָנָא
 דְּשִׁמְעָא וְעִינָא דְּחוּזָא אֱלֹהֵא אֲבָרֵי תְרוּיְהוֹן: יג לָא תִרְחַם שְׁנַתָּא דְּלָמָא תִּתְמַסְכֵּן פִּתַח עֵינֶךָ וְשִׁבְעַת לֶחֶמָא:

ח מִלְךָ יוֹשֵׁב עַל-כִּסֵּא־דִּין מְזַרְהוּ בְּעֵינָיו כָּל-רָע:
 ט מִי־יֹאמֶר זָפִיתִי לְבִי טְהַרְתִּי מִחַטָּאתִי: י אֲבָן
 וְאֲבָן אֵיפֶה וְאֵיפֶה תוֹעֵבַת יְדוּהָ גַם-שְׁנֵיהֶם: יא גַם
 בְּמַעַלְלָיו יִתְנַפֵּר-נֶעַר אִם-יֶןֶךְ וְאִם-יִשָּׁר פִּעְלוֹ:
 יב אֲזֵן שֹׁמֵעַת וְעֵין רֹאֶה יְדוּהָ עֲשֵׂה גַם-שְׁנֵיהֶם:
 יג אֶל-תֵּאָהֱב שְׁנָה פֶן-תִּוְרַשׁ פִּקַח עֵינֶיךָ שִׁבְעַת-
 לֶחֶם:

(8) A king who sits on the throne of judgment scatters away all evil with his eyes. (9) Who can say, I have made my heart clean, I am pure from my sin? (10) Different weights, and different measures, both of them alike are an abomination to the Lord. (11) Even a child is known by his doings, whether that which he does is pure and upright. (12) The hearing ear, and the seeing eye, the Lord has made them both. (13) Do not love sleep, lest you become poor; open your eyes, and you shall be satisfied with bread.

RASHI

(8) מְזַרְהוּ — means, as scattered in the wind.
 (9) Who can say — [literally who says, means here] who can say. (12) The Lord has made — as if to say that they are His handiwork and He desire an ear that hears rebuke [when necessary] and an eye that sees what may develop. (13) פֶּן תִּוְרַשׁ — lest you become poor.

רש"י (ח) מְזַרְהוּ. כְּמוֹ זֹרֶה לְרוּחַ: (ט) מִי יֹאמֶר. מִי יִכּוֹל לֹאמֶר: (יב) ה' עֲשֵׂה וְכוּ'. כְּלוֹמַר מִעֲשֵׂה יָדָיו הֵן וְהוּא חָפֵץ בְּאוֹזֵן שׁוֹמֵעַת מוֹסֵר וְעֵין רֹאֶה אֶת הַנּוֹלֵד: (יג) פֶּן תִּוְרַשׁ. תִּהְיֶה רָשׁ:

Mishnah Bava Batra chapter 2

משנה בבא בתרא פרק ב

(1) A man should not dig a [round] pit [in his own field] close to the pit of his neighbor, nor a [long narrow] ditch nor a cave nor a water-channel nor a laundry pool [thereby weakening the pit of his neighbor], unless he keeps them at a distance of at least three handbreadths from the wall of his neighbor's pit [and since the width of the wall of the pit

א לא יִחְפּוֹר אָדָם בּוֹר כְּמוֹךָ לְבוֹרוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ, וְלֹא שִׁית, וְלֹא מְעָרָה, וְלֹא אֲמַת הַמַּיִם, וְלֹא גִבְרֵכַת כּוּבְסִין, אֲלֵא אִם כֵּן הִרְחִיק מִכְתֵּל חֵבְרוֹ שְׁלֹשָׁה

רבנו עובדיה מברטנורא

א לא יחפור. בור. עגול: שיח. ארוך וקצר: מערה. מקורה בקריו: נברכת הכובסין. הפירה מרובעת. ומי גשמים מתקבצים בה עשויה לכבס בגדים: אא"כ הרחיק מכותלו. מכותל בורו קאמר. וכותל הבור אין עביו פחות מג"ט.

itself is also three handbreadths, therefore, between the air space of the two, there is at least six handbreadths] and plasters [thus waterproofing the sides]. A man should keep [piles of] olive refuse [remaining after being pressed for oil], manure, salt, lime, and flint stones at least three handbreadths from his neighbor's wall [proximity of these materials to walls are damaging] or (see Tosfot Yom

Tov) apply plaster to the wall. Seeds, plow furrows, and urine should be kept three handbreadths from the wall [all these weaken the wall]. Millstones should be kept three handbreadths away as measured from the upper stone, which means four from the lower stone [which is one handbreadth wider than the upper millstone; as the vibrations can cause damage to the wall]. An oven [whose heat causes damage] should be kept three handbreadths [distant from a wall] measuring from the foot of the base, which means four from the top of the base [a platform was made for the oven to sit on, the top was made to fit the dimensions of the oven, while its base was wider than the top by one handbreadth]. (2) An oven may not be set up in a room unless there is at least four cubits of empty space above it [otherwise it may set fire to the ceiling]. If it is set up in an upper storey, there must be plaster flooring at least three handbreadths thick beneath it [otherwise, it may set fire to the floor beams. [However,] for a stove [which gives off less heat than an oven] one handbreadth [of plaster flooring underneath] is sufficient. If, [in spite of these precautions,] damage is caused, he [the owner of the oven] must, [nevertheless,] pay for the damage. [However, regardless of the same liability, whether or not he took the proper precautions, the neighbors have a right to insist that he take them]. Rabbi Shimon, however, says; All these distancing precautions were only set with the idea that if [after observing them] he still causes damage, he is not liable to pay [the *halachah* does not

בנו עובדיה מברטנורא

נמצא מחלל בורו לחלל בור של חברו ששה טפחים ואסור לאדם לסמוך אחד מן הנזקי' לטוף המצר שלו בשוה, אלא אם כן הרחיק השעו' הראוי, ואף על פי שאין לחברו שם כותל שמא ימלך חברו ויבנה בצד המצר שלו. ונמצא זה מזויק: וסד בסיד. את כותלי הפירתו: הגפת. פטולת הויתים לאחר שנעצרו בבית הבר: הסלעים. אבנים שהאור יוצא מהן. שכל אלו קשים לחומה ומרפיץ את הכותל. ולא בכותל דבור קאי השתא. זרעי קשים לכותל שמחלידים את הקרקע ומעליץ עפר תיחוח: ואת המחרישה. אף על פי שאין זרעים כגון שחורש לאילנות. קשה לכותל: מי רגלים. ממסמסים את הלבנינים שהם של טיט יבש. לכך המטיל מים סמוך לכותל עשוי מלבני' צריך להרחיק שלשה טפחים. ובכותל של אבנים מרחיק טפח ושל אבן קשה כגון צונמא אינו צריך להרחיק כלל: הרחים. קשים לכותל שמנידים את הקרקע בגלגול חביטתן: מן השכב. היא הרחים התחתונה: הרכב. היא העליונה הרוכבת על זו. והיא קצרה טפח מן התחתונה: שלשה מן הכליא. בסיס שבונים מטיט ואבנים שמושיבים התנור עליו. והוא רחב מלמטה וצר מלמעלה. ושפה העליונה של כליא שעליה התנור יושב. היא כמדת התנור וצריך שירחיק בסיס זה מן הכותל ג' טפחים מתחתיתו. שהן ארבעה משפתו העליונה לפי שהבל התנור מויק לכותל: ג גובה ד' אמות. חלל מפי התנור עד התקרה. כדי שלא יאחו האור בתקרה: עד שיהא תחתיו מעזיבה. טיח של טיט שלשה טפחים. שלא תבער תקרה תחתונה של עליה. ועל גביו גובה ד' אמות: ובכירה. ששופתין קדרה על חללה ואין עושין בתוכה היסק גדול כמו שעושין לתנור: ואם הזיק. אחר שהיו שם כל השיעורים הללו: משלם מה שהזיק. ואף על פי כן מעכבין עליו בכל השיעורים הללו.

טפחים, וסד בסיד. מרחיקין את הגפת ואת הזבל ואת המלח ואת הסיד ואת הסלעים מכותלו של חברו שלשה טפחים, וסד בסיד. מרחיקין את הזרעים, ואת המחרישה, ואת מי רגלים מן הכתל שלשה טפחים. ומרחיקין את הרחים שלשה מן השכב, שהן ארבעה מן הרכב, ואת התנור, שלשה מן הכליא, שהן ארבעה מן השפה: ב לא יעמיד אדם תנור בתוך הבית, אלא אם כן יש על גביו גבה ארבע אמות. היה מעמידו בעליה, צריך שיהא תחתיו מעזיבה שלשה טפחים. ובכירה, טפח. ואם הזיק, משלם מה שהזיק. רבי שמעון אומר, לא אמרו כל השיעורין האלו, אלא

follow Rabbi Shimon]. (3) A man may not open a bakery or a dyer's workshop under his neighbor's storeroom, nor a cowshed. As a matter of fact, the Rabbis, did permit [a bakery or dyer's workshop to be opened] under [a] wine [storeroom, since smoke is beneficial to wines], but not a cowshed [its odor does cause damage to wine]. [If a resident of a courtyard desires to open] a shop in the courtyard, his neighbor may restrain him on the grounds that he will not be able to sleep due to the noise of people coming and going. A man, however, may produce articles [in the courtyard] to take out and sell in the market, and his neighbor cannot prevent him on the grounds that he cannot sleep from the noise of the hammer or [the grinding] of the millstones or [the noise] of the children [learning Torah. But, regarding the teaching of children other subjects, he may object]. (4) If a man has a wall running perpendicular to his neighbor's wall, he should not build another perpendicular wall alongside, unless he keeps it [at least] four cubits away [from his other wall, so that there is a distance of four cubits between the two parallel walls enabling people to walk in the area and thus harden the ground, which is beneficial to all three walls]. If [one builds a wall and] there are windows [in the neighbor's opposite wall]: He must leave a clear space of four cubits whether above [i.e., if there was a space of less than four cubits from the top of the newly-built wall to the window, he may force the other to lower the wall so that one cannot stand on top of the wall and see inside his window] or below [if the window was below the wall, he may force the other to raise the wall until there is a distance of four cubits from the top to his window] or opposite [if his wall is opposite, it must be a distance of at least four cubits so that it does not block sunlight]. (5) A ladder must be kept away from a [neighbor's]

שָׂאם הַיֵּיק, פֶּטוּר מִלְשָׁלִים: ג' לֹא יִפְתַּח אָדָם חֲנוּת שֶׁל נַחְתוּמִין וְשֶׁל צְבָעִין תַּחַת אוֹצְרוֹ שֶׁל חֵבְרוֹ. וְלֹא רֶפֶת בְּקָר. בְּאֵמֶת, בֵּינָן הַתִּירוֹ, אֲבָל לֹא רֶפֶת בְּקָר. חֲנוּת שֶׁבַחצֵר, יִכּוֹל לְמַחּוֹת בִּידוֹ וְלוֹמַר לוֹ אֵינִי יִכּוֹל לִישָׁן מִקּוֹל הַנְּכַנְסִין וּמִקּוֹל הַיּוֹצֵאִין. אֲבָל עוֹשֶׂה כְּלִים, יוֹצֵא וּמוֹכֵר בְּתוֹךְ הַשּׁוּק, אֲבָל אֵינּוּ יִכּוֹל לְמַחּוֹת בִּידוֹ וְלוֹמַר לוֹ אֵינִי יִכּוֹל לִישָׁן, לֹא מִקּוֹל הַפֶּטִישׁ, וְלֹא מִקּוֹל הַרְחִים, וְלֹא מִקּוֹל הַתְּנוּקוֹת: ד' מִי שֶׁהָיָה כְּתוּלָו סְמוּךְ לְכְתוּל חֵבְרוֹ, לֹא יִסְמוּךְ לוֹ כְּתוּל אַחֵר, אֲלֵא אִם כֵּן הִרְחִיק מִמֶּנּוּ אַרְבַּע אַמּוֹת. וְהַחֲלוּנוֹת, מִלְמַעַלָּן וּמִלְמַטָּן, וּמִכְּנַגְדוֹ, אַרְבַּע אַמּוֹת: ה' מִרְחִיקִין אֶת

רבנו עובדיה מברטנורא

שְׂמָא יִדְלִיק בְּתֵיהֶם. וְאִין לוֹ מַה לְשַׁלֵּם. וְאִין הִלְכָה כַר"ש: ג' בֵּינָן הַתִּירוֹ. שֶׁהֵעֵשָׂן הַיּוֹצֵא מִן הַחֲנוּת שֶׁל נַחְתוּמִין וְשֶׁל צְבָעִין. אֵינּוּ קִשָּׁה לִישָׁן שֶׁהַחֹמֶם מִשְׁבִּיחַ לִישָׁן שְׁבֵאֲרַץ יִשְׂרָאֵל. וּבְמִקּוֹם שִׁידוּעַ שֶׁהַחֹמֶם מְזִיק לִישָׁן. אִף תַּחַת אוֹצֵר שֶׁל יֵין לֹא יִפְתַּח חֲנוּת שֶׁל צְבָעִין. וְשֶׁל נַחְתוּמִין: חֲנוּת שְׁבַחצֵר. אֶחָד מִבְּנֵי חֵצֵר שְׁבֵא לְפִתּוּחַ חֲנוּת בַּחצֵר. בְּנֵי הַחצֵר מֵעֵבֶקֶין עֲלֵיו: וְלֹא מִקּוֹל הַתְּנוּקוֹת. שֶׁל בֵּית רַבִּין וְאִף עַל גַּב דְּקוֹל הַבַּא מַחֲמַת אַחֵרִים הוּא. לֹא מִצִּי מוֹחִי. מִשּׁוּם יִגְדִיל תּוֹרָה וַיֵּאדִיר. וְאִם אֵינּוּ מִלְמַד הַתְּנוּקוֹת תּוֹרָה. אֲלֵא אֹמְנוֹת אוֹ חֲשׁוֹן אוֹ תְּשׁוּבֶרֶת מִצִּי מוֹחִי וְלוֹמַר לוֹ אֵינִי יִכּוֹל לִישָׁן מִפְּנֵי הַתְּנוּקוֹת שֶׁנִּכְנְסִים וַיּוֹצֵאִים: ד' מִי שֶׁהָיָה כְּתוּלָו סְמוּךְ לְכְתוּל חֵבְרוֹ. כִּמְיָן גֹּא"ס וְבֵא לְעִשׂוֹת כְּתוּל שְׁנֵי כְּנַגְדַּי כְּתוּל חֵבְרוֹ עַד שִׁיעֵשָׂה הַג' כְּתוּלִים כִּמְיָן בֵּית הַרִי חֵבְרוֹ מֵעֵבֶקֶ עֲלָיו. עַד שִׁירְחִיק מִכְּנַגְדוֹ ד' אַמּוֹת. כְּדִי שִׁיהִיָה הַמִּקּוֹם בֵּין שְׁנֵי הַכְּתוּלִים רַחֵב וַיּוֹכְלוּ לְדוֹשׁ בּוֹ רַבִּים. שְׁדִרִיסַת הַרְגַל בְּקִרְקַע הַסְמוּךְ לְכְתוּל מַחֲזָקַת יְסוּדוֹת הַכְּתוּלִים וּמַעֲמִידָה אוֹתָם. וְדוּקָא בְּכְתוּל גִּינָה אוֹ בְּכְתוּל חֵצֵר שְׁבַעִיר חֲדָשָׁה דְלֵא דְשׁוֹ בַּה רַבִּים וְלֹא נִתְחַזַּק הַקִּרְקַע כֹּל צָרְכוֹ עַל יְדֵי דְרִיסַת הַרְגַל. אֲבָל בְּכְתוּל חֵצֵר שְׁבַעִיר יִשְׁנָה סוּמְךָ וְאֵינּוּ צָרִיךְ לְהִרְחִיק. וְכֵן אִם לֹא הָיָה בְּכְתוּל חֵבְרוֹ ד' אַמּוֹת אוֹ יוֹתֵר אֵינּוּ צָרִיךְ לְהִרְחִיק שְׁכוּתָה שֶׁהוּא פְחוּת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת אֵינּוּ צָרִיךְ חוּזֵק: וְהַחֲלוּנוֹת מִלְמַעַלָּן וּמִלְמַטָּן וּמִכְּנַגְדוֹ ד' אַמּוֹת. הֵיתָה לוֹ חֲלוֹן לְמַעַלָּה בְּכְתוּלוֹ. וּבְנָה חֵבְרוֹ כְּתוּל כְּנַגְדַּי הַחֲלוֹן מִלְמַטָּה. אִם נִשְׂאָר מֵרֵאשׁ הַכְּתוּל עַד הַחֲלוֹן פְּחוּת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת בְּגוּבָה. הָרִי זֶה כּוֹפְהוֹ לְמַעַט הַכְּתוּל כְּדִי שֶׁלֹּא יַעֲמוּד עַל רֵאשׁ הַכְּתוּל וַיִּשְׁקִיף בְּעַד הַחֲלוֹן: מִלְמַטָּן. הֵיתָה הַחֲלוֹן לְמַטָּה בְּכְתוּל. כּוֹפֵה אֶת חֵבְרוֹ לְהַגְבִּיָה הַכְּתוּל שְׁבַנָּה כְּנַגְדוֹ בְּגוּבָה אַרְבַּע אַמּוֹת מִן הַחֲלוֹן כְּדִי שֶׁלֹּא יֵבִישׁ בּוֹ: וּמִכְּנַגְדוֹ. דְּצָרִיךְ לְהִרְחִיק

dovecote four cubits so that a weasel should not be able to spring [from the ladder onto the cote and kill the doves]. And a wall must be distanced four cubits from the [neighbor's] [roof] gutter so that he has room to lean a ladder [to climb up and clean his gutter]. A dovecote must be kept fifty cubits from town [so that the birds don't eat the seeds of vegetable gardens]. One should not put up a dovecote on his own field unless he owns an area of fifty cubits all around. Rabbi Yehudah says; The space should be sufficient for planting four *kor* [i.e., one *kor* for each direction], which is as much as a bird flies at one time [a *kor* equals thirty *se'ah*, a *se'ah* will

sow an area fifty cubits squared, one *se'ah* = 50 x 50 = 2500 x 30 = 75,000 square cubits, which is an area of 273.86 cubits squared]. If, however, he purchased the dovecote [from another] with only the space for sowing a quarter of a *kav* all around [one *kav* equals 1/6 of a *se'ah*, which equals 416 square cubits, 1/4 of which is 104.16 square cubits], he has the right to keep it. (6) A young pigeon which is found on the ground within fifty cubits from a cote, belongs to the owner of the cote; if found beyond fifty cubits from the cote, it belongs to the finder. If it is found between two cotes [i.e., within fifty cubits of each], it belongs to the one whose cote is closer. If it is exactly midway they divide. (7) Trees are kept a distance of twenty-five cubits from [the outer boundary of] a city; carob and sycamore trees [whose leaves are more plentiful] fifty cubits [it is aesthetically pleasing for a city to have an empty expanse surrounding it]. Abba Shaul says that all non-fruit-bearing trees should be kept at a distance of fifty cubits [from the city, since they are not as flattering to the appearance of the city]. If the town was there first, [and, by definition, the tree was illegally planted] the tree is cut down and no compensation is offered. If the tree was there first, it is cut down but,

רבנו עובדיה מברטנורא

הכותל מן החלון ארבע אמות כדי שלא יאפיל אורו: ה מרחיקין את הסולם. מי שיש לו שובך של יונים בחצרו. סמוך לכותל שבין שתי חצרות ובא חברו להעמיד סולם אצל הכותל צריך להרחיק הסולם מן השובך ארבע אמות: כדי שלא תקפוץ הנמיה. היא חיה קטנה מן הסולם לשובך ותהרוג את היונים: מזחילה. הוא צנור גדול המונח על אורך הכותל. ומימי הגג זבים לתוכו. ואם כותלו מהלך על פני חצר חברו ומזחילה עליו צריך להרחיק ממנה אם בא לבנות כותל בצדה: ארבע אמות כדי שיהא זוקף את הסולם. לעלות ולתקן מזחילתו לנקותה מעפר ומצרורות הנופלים בה. ומעכבים את קלוח המים: מרחיקים את השובך מן העיר. שהיונים מפסידים זרעוני הגגות: אלא אם כן יש לו חמשים אמה. שלא יפסידו היונים בשדה חברו: בית ארבעת בורין. בית כור לכל רוח. והכור שלשים סאין. ואין הלכה כרבי יהודה: מלא שגר היונה. מרוצת פריחתן בפעם א': ואם לקחו. כמות שהוא עם הקרקע. אפילו אין לו כל סביביו אלא בית רובע הקב: הרי הוא בחזקתו. שהרי החזק בו הראשון כן: ו ניפול. גזול: הנמצא בתוך חמשים אמה. של שובך: בין שני שובכות. בתוך חמשים לשניה: ז מרחיקין את האילן מן העיר. לפי שני הוא לעיר כשיש מרחב פנוי לפניו: חרוב ושקמה. ענפיהן מרובים: אילן סרק. גנאי הוא לעיר: ונותן דמי'. מי שהעיר

הסלם מן השובך ארבע אמות, כדי שלא תקפוץ הנמיה, ואת הכתל מן המזחילה ארבע אמות, כדי שיהא זוקף את הסלם. מרחיקין את השובך מן העיר חמשים אמה. ולא יעשה אדם שובך בתוך שלו, אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח. רבי יהודה אומר, בית ארבעת בורין, מלא שגר היונה. ואם לקחו, אפילו בית רבע, הרי הוא בחזקתו: ו ניפול הנמצא בתוך חמשים אמה, הרי הוא של בעל השובך. חוץ מחמשים אמה, הרי הוא של מוצאו. נמצא בין שני שובכות, קרוב לזה, שלו. קרוב לזה, שלו. מחצה על מחצה, שניהם יחלוקו: ז מרחיקין את האילן מן העיר עשרים וחמש אמה, ובחרוב ובשקמה חמשים אמה. אבא שאול אומר, כל אילן סרק, חמשים אמה. אם העיר קדמה, קוצץ ואינו נותן דמים. ואם האילן

compensation must be offered [by the owner of the city]. If there is a doubt which came first, it is cut down and no compensation is given [since, the tree is cut down in either case, therefore, the burden of proof is on the owner of the tree, who is now trying to collect from the city]. (8) A fixed granary and threshing-floor [i.e., one which has large piles of grain and employs a winnowing shoveling device] must be kept fifty cubits from a city [since chaff, in large quantities such as is produced from a fixed granary, can damage city residents]. A man should not set

up a fixed granary threshing-floor on his own field, unless he owns an area of fifty cubits all around [since] he must keep it away a sufficient distance from the saplings and plowed fields of his neighbor to prevent them from being damaged. (9) Carrion, graves, and tanneries must be kept fifty cubits from a city [due to their foul smell]. A tannery may only be set up on the east side of the city [the east wind, usually being warm and gentle, does not carry the odor to the city]. Rabbi Akiva, however, says; It may be set up on any side except the west [which is the direction we face during prayer], providing it is kept fifty cubits away. (10) Water pools [in which flax is soaked and are detrimental to vegetation] must be kept away from vegetables, and leeks [which are damaging to the taste of onions must be kept away] from onions and mustard plants [kept away] from beehives [so as not to damage the flavor of the honey]. Rabbi Yose however, declares it permissible in the case of mustard [the mustard farmer says; Why should I take away the mustard, you take away your bees; the *halachah* follows Rabbi Yose]. (11) Trees are kept a distance of twenty-five cubits from a pit [in a neighbor's field, so that the

קדם, קוצץ ונותן דמים. ספק זה קדם, ספק זה קדם, קוצץ ואינו נותן דמים: ח מרחיקין גרן קבוע מן העיר חמשים אמה. לא יעשה אדם גרן קבוע בתוך שלו, אלא אם כן יש לו חמשים אמה לכל רוח, ומרחיק מנטיעותיו של חברו ומנירו, כדי שלא יזיק: ט מרחיקין את הנבלות ואת הקברות ואת הברסקי מן העיר חמשים אמה. ואין עושין ברסקי אלא למזרח העיר. רבי עקיבא אומר, לכל רוח הוא עושה, חוץ ממערבה, ומרחיק חמשים אמה: * מרחיקין את המשרה מן הירק, ואת הכרישין מן הבצלים, ואת התרדל מן הדבורים. רבי יוסי מתיר בחרדל: יא מרחיקין את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה,

רבנו עובדיה מברטנורא

שלו: ספק קוצץ ואינו נותן דמים. דכיון דדינא הוי דבין זה קדם. ובין זה קדם קוצץ. לאחר שקצץ אמרינן ליה לבעל האילן אייתי ראייה שהאילן קדם ושקול: ח גורן קבוע. גורן שיש בו כרי גדול שזורים אותו ברחת קרוי גורן קבוע. ושאין הכרי גדול. ואין בו לזרות המוץ ברחת אלא הרוח מנשבת בכרי והמוץ נדף מאליו. קרוי גורן שאינו קבוע: חמשים אמה. מפני המוץ שמוזק את בני העיר כשהוא זורה: ומנירו. של חברו. ניר. היא חרישה שחורשים בימות הקיץ כדי שימותו שרשי הקוצים והעשבים: כדי שלא יזיק. מה טעם קאמר. מה טעם מרחיק מנטיעותיו של חברו ומנירו חמשים אמה כדי שלא יזיק המוץ לנטיעותיו ולנירו. שהוא נעשה זבל ומקלקל הניר. ומיבש הנטיעות: ט את הנבלות ואת הקברות. משום ריח רע: הבורסקי. מקום עבוד העורות: אלא למזרח העיר. שאין רוח מזרחית קשה אלא אם כן באה לפורענות. אבל כשהיא באה כדרכה היא חמה ומנשבת בנחת. לפיכך אינה מביאה הריח לעיר: חוץ ממערבה. לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ מרוח מערבית שאינו עושה כל עיקר מפני שמתפללים לאותה הרוח ששכינה במערב. ואין הלכה כר' עקיבא: * המשרה. מקום ששורים בו פשתן ומפסיק את הירקות הסמוכות לו: ואת הכרישין. כרתי בלשון גמ' והם מוזיקין לבצלים הסמוכים להם: ואת החרדל מן הדבורים. שהוא מפסיד הדבש. ועושה אותו חריף וחד: רבי יוסי מתיר בחרדל. שיכול לומר לו עד שאתה אומר לי הרחק חרדלך מן דבורי. הרחק דבורך מחרדלי מפני שבאות ואוכלות פרחי חרדלי. והלכה כר' יוסי: יא ובחרוב ובשקמה. שרשיהן

roots don't damage the pit], carob or sycamore [trees, whose roots are more numerous] fifty cubits; it makes no difference whether [the tree is] on higher [or lower ground] or is level with the pit. If the pit was there first [and the neighbor then planted the tree afterwards], he can have the tree cut down, but pays compensation [for the tree, since in actuality, the tree will not encroach on the other's pit until many years later. Therefore, even though he may cut it down, he still pays compensation for it]. If the tree was there first, he cannot cut it down. If there

is a doubt which came first, he cannot have it cut down [since he has the burden of proof]. Rabbi Yose, however, says; Even if the pit was there before the tree, he cannot have the tree cut down because this one is permitted to dig on his property, while the other is permitted to plant on his property, [the *halachah* follows Rabbi Yose]. (12) [In a case where there is no threat of damage from roots, still] one should not plant a tree [in his own field] near his neighbor's field unless he keeps it at a distance of four cubits [from the other's field]; regardless of whether it is a vine or any other trees [since this will allow him an area in which to maneuver a plow without encroaching on his neighbor's property]. If there is a fence between the two fields [thus each is physically prevented from encroaching upon the other's field while plowing], each may plant right up to the fence on his side. If the roots [of one man's tree] spread into his neighbor's field, [the latter] can dig them out up to a depth of three handbreadths so that they should not impede his plow. If he digs a pit, ditch, or cave, [and discovers the roots in his way] he may dig them out [to any depth], and the wood belongs to him. [However, if the roots were within a distance of sixteen cubits of the tree, the wood belongs to the owner of the tree since up until that distance it derives its nourishment from the tree.] (13) If the branches of one's tree overhang into a neighbor's field, he may cut away the branches to a height

בנו עובדיה מברטנורא

מרובין: **בין מלמעלה**. שהאחד מהן מלמעלה בגובה שפוע הר והשני בשפולו: **בין מן הצד**. בקרקע שוה: ונותן דמי'. דכיון דברשות נטע שאינו מוזק זמן גדול לא חייבוהו חכמים לקוץ בלא דמים בשביל הזיקא דיחיד: **רבי יוסי אומר וכו'**. והלכה כר' יוסי: **יב סמוך לשדה חברו**. בין שדה לבן. בין שדה אילן: **אלא אם כן הרחיק ממנו ארבע אמות**. כדי עבוד' הכר'. שכשיחרוש את אילנותיו לא יהא צריך להכניס מחרשתו לתוך של חברו. והני מילי בארץ ישראל וכיוצא בה שמחרשתן ארוכה. אבל בבבל ובשאר ארצות שמחרשתן קצרה בהרחקת שני אמות סגי ודוקא בגפנים לגפנים. ואילנות לאילנות. הוא דסגי בשתי אמות. אבל הבא ליטע שדה אילן סמוך לגפנים אפילו בבבל. וכיוצא בה. צריך להרחיק ארבע אמות: **מעמיק שלשה טפחים**. בעל השדה שיצאו שרשי אילנות חברו לתוך שדהו. קוצצן בעומק שלשה טפחים ואינו חושש: **והעצים שלו**. של בעל השדה. והוא שיהיה המקום שחופר רחוק מאילן חברו ששה עשר אמה או יותר. אבל פחות מכן העצים לבעל האילן דעד ששה עשר אמה מיינק ינקי. טפי לא ינקי: **יג קוצצין**. הענפים עד גובה מלא מרדע. שלא יעכבוהו מלהוליך מחרשתו שם: **מרדע**. מלמד הבקר: **החרוב והשקמה**. שצלן

sufficient to allow him to [ride underneath, with an ox and plow and raise his hand to its fullest height in order to] use the ox-goad [or whip] over the plow. If the tree is a carob or sycamore [whose leaves are thick and prevent sunshine from reaching his produce], he can cut down [all the branches] plumb [with the boundary line]. If the field is irrigated,

[the branches of all] trees may be cut down plumb [with the boundary line, since any shade is detrimental to this type of field]. Abba Shaul [argues on the beginning of the Mishnah and] says that the branches of any non-fruit-bearing tree [not only those of carob or sycamore] can be cut down plumb [with the boundary line; the *halachah* does not follow Abba Shaul]. (14) If the branches of one's tree overhang a public thoroughfare, the branches should be cut away to a height sufficient to allow a camel and its rider to pass underneath. Rabbi Yehudah says; [Not that high; rather, it should be cut] sufficient for a camel laden with flax or bundles of twigs [to pass underneath, since a rider can always bend down]. Rabbi Shimon says that [the branches of] all trees should be cut away plumb [with the street] to guard against impurity [since one walking underneath the branches may become impure via *tumat ohel* — overshadowing (see Chok vol 5 pg. 503)].

רבנו עובדיה מברטנורא

מרובה וקשה לשדה: כנגד המשקולת. קוצץ כל מה שנוטה לתוך שדהו. משקולת. חוט שבוני החומה תולים בה משקולת של אבר: ואם בית השלחין. היא ארץ צמאה למים: כל האילן כנגד המשקולת. אפילו אינו חרוב ושקמה. קוצץ כנגד המשקולת שהצל רע לבית השלחין: אבא שאול אומר כו'. ארישא קאי דאמר ת"ק קוצץ מלא מרדע ואפילו הוא אילן סרק חוץ מחרוב ושקמה ואמר ליה אבא שאול כל אילן סרק שאינו עושה פירות חוצץ כנגד המשקולת ואין הלכה כאב"ש: יד אילן הנוטה לר"ה. קוצץ את הענפים כדי שיהא הגמל עובר ורוכבו: גמל טעון פשתן. וא"צ לקוץ כדי גמל ורוכבו. דרוכב גזין וחליף תותיה: מפני הטומאה. שמא יאהילו הענפים על כזית מן המת. וכיוצא בה. ויטמא האדם העובר שם. והלכה כת"ק בלבד:

Gemara Bava Batra, 20b

גמרא בבא בתרא דף כ:

[The Mishnah states: "And his neighbor cannot prevent him on the grounds that he cannot sleep] from the noise of the children." Why is the rule in the second case not the same as in the first [where his neighbor may restrain someone from opening a shop in the courtyard on the grounds that he will not be able to sleep because of the noise of people coming and going]? — Abaye replied: The second clause must refer to [a man in] another courtyard. Said Rava to him: If that is so, the Mishnah should say: "In another courtyard it is permissible" — Rather, said Rava: the concluding words refer to schoolchildren, from the time of the regulation of Yehoshua ben Gamla, of

המרדע על גבי המחרשה. ובחרוב ובשקמה, כנגד המשקולת. בית השלחין, כל האילן כנגד המשקולת. אבא שאול אומר, כל אילן סרק כנגד המשקולת: יד אילן שהוא נוטה לרשות הרבים, קוצץ, כדי שיהא גמל עובר ורוכבו. רבי יהודה אומר, גמל טעון פשתן או חבילי זמורות. רבי שמעון אומר. כל האילן כנגד המשקולת, מפני הטמאה:

ולא מקול התינוקות מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא. אמר אב"י סיפא אתאן לחצר אחרת אמר ליה רבא אי הכי ליתני חצר אחרת מתר אלא אמר רבא סיפא אתאן לתינוקות של בית רבן ומתקנת יהושע

whom Rabbi Yehudah has told us in the name of Rav: Truly the name of that man is to be blessed, and Yehoshua ben Gamla is his name, for were it not for him the Torah would have been forgotten from Israel. For at first, if a child had a father, his father taught him Torah, and if he had no father, he did not learn Torah. By what [verse of the Scripture] did they guide themselves? — By the verse, And you will teach them [to your children], laying the emphasis on the word “you.” They then passed an ordinance that teachers of children should be appointed in Jerusalem. By what verse did they guide themselves? — By the verse, “For from Zion shall the Torah go forth.” (Isaiah 2:3) Even so, if a child had a father, the father would take him up to Jerusalem and have him taught there, and if not, he would not go up to learn there. They, therefore, ordained that teachers should be appointed in each province, and that boys should enter school at the age of sixteen or seventeen. [They did so] and if the teacher punished them they used to rebel, and leave the school. Until Yehoshua ben Gamla came and ordained that teachers of young children should be appointed in each district and each town and that children should enter school at the age of six or seven. Rav said to Rabbi Shmuel bar Shilat; Before the age of six do not accept pupils; from that age, you can accept them and stuff them with Torah like an ox. Rav also said to Rabbi Shmuel bar Shilat; When you punish a pupil, only hit him with a shoe lace [so as not to cause any injury]. The attentive one will read [by himself] and if one is inattentive, put him next to a diligent one. [...] Rava further said: The number of pupils to be assigned to each teacher is twenty-five. If there are fifty, we appoint two teachers. If there are forty, we appoint an assistant, at the expense of the town. Rava also said: If we have a teacher who gets on with the children and there is another one who can get on better, we do not replace the first with the second, for fear that the second, when appointed, will become indolent [once he has no competitor]. Rabbi Dimi from Nehardea, however, held that he would exert himself still more, if appointed [since he has to prove himself better than the one let go, as is said]: “The jealousy of scribes increases wisdom.” Rava further stated: If there are two teachers, one of whom gets on fast [i.e., teaches a lot of material] but with mistakes [i.e., he is not careful that his students make no mistakes] and the other, [teaches] slowly but without mistakes; we appoint the one

בן גמלא ואילך דאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור אותו האיש לטוב ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל שבתחלה מי שיש לו אב מלמדו תורה מי שאין לו אב לא היה למד תורה מאי דרוש ולמדתם אותם ולמדתם אתם התקינו שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בירושלים מאי דרוש כי מציון תצא תורה. ועדין מי שיש לו אב היה מעלהו ומלמדו מי שאין לו אב לא היה עולה ולמד התקינו שיהיו מושיבין בכל פלך ופלך ומכניסין אותן כבן שש עשרה כבן שבע עשרה. ומי שהיה רבו כוועס עליו מבועט בו ויוצא עד שבא יהושע בן גמלא ותקן שיהיו מושיבין מלמדי תינוקות בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר ומכניסין אותן כבן שש כבן שבע. אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת עד שית לא תקבל מכאן ואילך קבל ואספי ליה בתורא. ואמר ליה רב לרב שמואל בר שילת כי מחית לינקא לא תמחי אלא בערקתא דמסנא דקרי קרי דלא קרי ליהוי צונתא לחבריה. ואמר רבא סף מקרי דרדקי עשרין ותמשה ינוקי ואי איכא תמשין מותבינן תרי ואי איכא ארבעין מוקמינן ריש דוכנא ומסייעין ליה ממתא. ואמר רבא האי מקרי ינוקי דגרים ואיכא אחרינא דגרים טפי מיניה לא מסלקינן ליה דילמא אתי לאתרשולי. רב דימי מנהרדעא אמר כל שבן דגרים טפי קנאת סופרים תרבה חכמה. ואמר רבא הנך תרי מקרי דרדקי חד גרים ולא דייק וחד דייק ולא גרים

authority [over others]; if not, do not accept [such a position]. And King David, peace be upon him, said; (Psalms 131:1-2), “Lord, my heart is not haughty [... nor do I exercise myself in great matters] my soul is like a child

who is weaned from his mother.”

חסיד וכו' אם יש בך כל המדות הללו קבל עליך שררה ואם לאו אל תקבל ודוד המלך עליו השלום אמר (תהלים קל"א) ה' לא גבה לבי וגו' נפשי בגמל עלי אמו:

Practical Law:

Rambam, Laws of Prayer, Ch. 2

הלכה

הרמב"ם הלכות תפלה פרק ב'

(1) This is the blessing that they instituted as a condensation of all the middle blessings: Give us understanding, Lord, our God, to know Your ways; circumcise our hearts to fear You; forgive us, be with us so that we may be redeemed; distance us from pain; satisfy us and let us dwell in the beauty of Your land; gather the dispersed from the four [corners of the world]; may those who stray from the knowledge of You, be judged; raise Your hand against the wicked; let the righteous rejoice in the building of Your city, the reestablishment of Your Temple, the sprouting of pride of David, Your servant, and the preparation of the lamp of the son of Yishai, Your anointed one; may You answer before we call, as it says; (Isaiah 65:24) “It will be that before they call, I will answer; while they are still speaking, I will hear.” For

א זו הברכה שתקנו מעין כל האמצעיות הבינונו ה' אלהינו לזעת את דרכיך. ומול את לבנו ליראתך. לסלוח. היה לנו להיות גאולים. רחמנו ממכאוב. ודשנו ושבנו בנאות ארצה. ונפוצים מארבע תקבץ. והתועים בדעתך ישפטו. ועל הרשעים תניף ידך וישמחו צדיקים בבגין עירך. ובתקון היכלך. ובצמיחת קרן לדוד עבדך ובעריכת נר לבן ישי משיחך טרם נקרא אתה תענה בדבר שנאמר (ישעי' ס"ה) והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע. כי אתה הוא העונה בכל עת צרה פודה ומציל מכל צוקה. ברוך אתה ה' שומע תפלה: ב במה דברים אמורים בימות החמה אבל בימות הגשמים אינו מתפלל הבינונו מפני שצריך לומר שאלה בברכת השנים וכן במוצאי שבת ויום טוב אינו מתפלל הבינונו מפני שצריך לומר הבדלה בחוגן הדעת:

You are the one Who answers in every time of distress, Who redeems and saves from every trouble. Blessed are You, Who hears prayer. (2) When does this apply? In the summer: However, during the winter, a person may not say this condensed prayer because he must recite the prayer for rain in the blessing about the years. So, too, at the conclusion of the Sabbath or a Festival, a person may not say the condensed prayer because he must recite the *havdalah* [prayer separating the Sabbath from the weekdays] in the blessing; You favor man with knowledge.

VAYAKHEL FOR THURSDAY

TORAH

ויקהל ליום חמישי

תורה

כיון בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי הה אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

כב ומיתן גבריא על נשיא כל דאתרעי לביה איתאיו שירין

כב ויבאו האנשים על הנשים כל ו נדיב

(22) The men came together with the women. Everyone generous of heart,